

KANNANOTTOOPYINTÖ

TARGET 2: PERIAATTEET JA RAKENNE

JOHDANTO

EKP:n neuvosto päätti 24.10.2002 TARGETin pitkän aikavälin kehitysstrategiasta. Vaikka TARGET onkin täyttänyt tärkeimmät sille asetetut tavoitteet, sen 90-luvun puolivälin olosuhteista johtuva epäyhtenäinen tekninen rakenne saattaa ajan mittaan muodostua ongelmaksi, koska käyttäjät odottavat yhtenäisempää palvelua. Myös kustannustehokkuuteen liittyy ongelmia. On myös epäilty, pystyykö nykyinen TARGET-järjestelmä vastaamaan tuleviin, erityisesti EU:n laajenemisesta johtuviin haasteisiin. TARGET 2:ssa on korjattava nämä puutteet. Tässä asiakirjassa kuvaillaan TARGET 2:n periaatteita ja rakennetta. Osassa 1 tarkastellaan TARGET 2:n yleisiä piirteitä ja rakennetta, osassa 2 käsitellään järjestelmän toiminnan rajausta, maksutyyppejä, palvelutasoa ja liittymiä, osassa 3 keskitytään päätöksentekoon, rahoitukseen ja hinnoitteluun, ja osassa 4 kuvaillaan TARGET 2:n käyttöönoton seuraavia vaiheita.

I. TARGET 2 -JÄRJESTELMÄN YLEISPIIRTEET JA RAKENNE

TARGET 2:sta tulee monialustainen järjestelmä, ja sen toiminnan periaatteet ovat seuraavat: (i) kaikkien laitealustojen tarjoamat laajasti määritellyt ja yhdenmukaiset ydinpalvelut, (ii) yhteinen ydinpalvelujen hinnasto, jota aletaan soveltaa TARGET 2:n käyttöönoton myötä ja (iii) kustannustehokkuus, joka tarkoittaa sitä, että yhteiset hinnat määräytyvät tehokkaimman RTGS-järjestelmän (eli järjestelmän, jonka yksikkökustannukset ovat pienimmät) perusteella ja että hyväksyttävän suuruisen julkishyödyketekijän¹ ylittävät tuet on poistettava asteittain neljän vuoden kuluessa TARGET 2:n käyttöönotosta².

Monialustainen TARGET 2 -järjestelmä koostuu joukosta yksittäisiä (joko räätälöityjä tai kopioituja) alustoja sekä yhdestä yhteisestä jaettavasta alustasta. Järjestelmän kolmen ensimmäisen toimintavuoden aikana ne keskuspankit, jotka päättävät luopua omasta alustastaan heti kolmen vuoden jakson alussa tai sen aikana, voivat käyttää jaettavaa alustaa. Ensimmäisten kolmen vuoden jälkeen kukin keskuspankki voi

¹ Julkishyödyketekijää määritettäessä otetaan huomioon TARGETin positiiviset ulkoisvaikutukset kuten systeimiriskin pienentyminen. Julkishyödyketekijän määrittää EKP:n neuvosto.

² Laitealustat, jotka eivät noudata tätä vaatimusta, on lakkautettava.

joko pitää oman alustansa³, ottaa käyttöön jo olemassa olevan jaettavan alustan tai luoda jonkin toisen keskuspankin kanssa uuden jaettavan alustan.

TARGET 2 -järjestelmän myötä käyttöön otettava jaettava laitealusta on olennainen osa TARGET 2:n rakennetta. Sitä ei kuitenkaan oteta käyttöön, ennen kuin alustan käytöstä kiinnostuneet keskuspankit ovat tehneet lopullisen päätöksen käyttöönotosta. Alusta voidaan luoda joko tyhjästä tai jonkin jo olemassa olevan alustan pohjalle. Mikäli myöhemmin tehtävä tekninen analyysi osoittaa mallin toimivaksi, laitealusta voisi mahdollisesti perustua niin kutsuttuun aktiivi-aktiivi-malliin, jossa ydintoiminnot ja -henkilöstö on hajautettu eri maissa sijaitseviin toimipaikkoihin.

Jaettava laitealusta tulee suunnitella niin, että sen käyttöön ottavat kansalliset keskuspankit pystyvät säilyttämään ennallaan suhteet ”omiin” pankkeihinsa, esimerkiksi rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät suhteet ja keskuspankin roolin viime käden luottottajana (lender of last resort). EKP ei aio TARGET 2:n myötäkään avata tilejä luottolaitoksille riippumatta siitä, minkä laitealustan se ottaa käyttöön.

Kaikkia TARGET 2 -järjestelmään kuuluvia laitealustoja koskevat samat periaatteet mm. hinnoittelun, kustannusvastaavuuden, käyttöoikeuksien ja ydinpalvelujen suhteen.

2. TARGET 2:N TOIMINNAN RAJAUS, MAKSUTYYBIT, PALVELUTASO JA LIITTYMÄT

2.1 Toiminnan rajaus

TARGETin toiminnan rajauksella tarkoitetaan eroa TARGETin ja muiden maksujärjestelmien välillä. Tässä suhteessa merkittävin niin sanottujen RTGS-järjestelmien ominaispiirre on ”keskuspankkirahan jatkuva ja lopullinen siirtäminen yhdeltä haltijalta toiselle saman päivän aikana”. Koska perinteiset RTGS-järjestelmät ja hybridijärjestelmät ovat alkaneet muistuttaa yhä enemmän toisiaan, aiemmin RTGS-järjestelmiksi kutsuttujen järjestelmien kuulumista eurojärjestelmän suoraan toimivaltaan ei enää välttämättä voida perustaa bruttoperusteiseen selvitysmalliin vaan maksujen suorittamiseen ”lopullisesti ja jatkuvasti saman päivän aikana” eikä vasta päivän lopussa nettomaksujärjestelmien tapaan. Näin ollen eurojärjestelmällä on samat intressit ja toimivaltuudet kaikissa sellaisissa järjestelmissä, joissa käsitellään yksittäisiä (maasta toiseen suoritettavia tai kotimaisia) maksuja (i) keskuspankkirahalla sekä (ii) lopullisesti ja jatkuvasti saman päivän aikana, riippumatta siitä, kuuluvatko järjestelmät teknisesti ottaen TARGETiin (kuten RTGS^{plus} Saksassa) vai eivät (kuten PNS Ranskassa). Näillä järjestelmillä on tietenkin oltava mahdollisuus liittyä TARGETiin milloin tahansa (ja niitä on jopa kannustettava siihen).

TARGET-suuntaviivoja muutetaan mahdollisimman pian niin, että niissä otetaan huomioon järjestelmän uusi rajaus. TARGETiin teknisesti kuuluvien järjestelmien on kokonaisuudessaan vastattava muutettujen suuntaviivojen vaatimuksia, muiden luultavasti vain osittain.

³ Edellyttäen, että se noudattaa edellä määriteltyä kustannusvastaavuuden periaatetta.

2.2 Maksutyytit

Vaikka TARGET-järjestelmässä käsitelläänkin kaikenlaisia maksuja, nykyisen TARGET-järjestelmän tapaan myös TARGET 2 on suunniteltu käsittelemään erityisesti systeemiriskin kannalta olennaisia, keskuspankkirahassa suoritettavia suuria euromääräisiä maksuja. TARGET 2:n rinnalla toimii luonnollisesti vastaisuudessakin myös muita maksujärjestelmiä, jotka käsittelevät euromääräisiä maksuja. TARGET 2 on kuitenkin niin sanotusti ”avoinna alaspäin”, mikä tarkoittaa, että eurojärjestelmä ja kansalliset keskuspankit eivät aseta mitään oikeudellisia tai tosiasiallisia rajoitteita maksuille, joita käyttäjät haluavat suorittaa reaaliaikaisesti ja keskuspankkirahalla (niin kutsuttu laaja-alainen lähestymistapa). TARGET 2:n kautta suoritettavat maksut jaotellaan seuraaviin kolmeen luokkaan: i) maksut, jotka on välttämättä suoritettava TARGETin kautta, kuten nykyisinkin tämänhetkisten TARGET-suuntaviivojen perusteella (esim. rahapoliittisiin operaatioihin perustuvat maksut ja suuria maksuja käsittelevien liitännäisjärjestelmien katteensiirrot), ii) maksut, joita eurojärjestelmä suosittaa suoritettaviksi TARGETin kautta sekä iii) muut maksut, joita käyttäjät haluavat suorittaa TARGETin kautta.

2.3 Palvelut

TARGETin alkuvaiheessa maiden välisen toiminnan katsottiin olevan keskeinen yhdistävä tekijä kaikissa TARGETiin osallistuvissa tai siihen liitetyissä RTGS-järjestelmissä. Eri RTGS-järjestelmien tarjoamat palvelut olivat tuolloin nykyistä monimuotoisempia. TARGET 2 -järjestelmässä yhteisiä ydinpalveluita on jopa tätäkin enemmän. Palvelutaso tulee myös olemaan paljon yhdenmukaisempi kuin nykyisessä järjestelmässä. Jokaisen TARGETin osajärjestelmän on tarjottava kaikkia laajasti määriteltyjä ydinpalveluja riippumatta siitä, miten palvelu on kussakin maassa teknisesti toteutettu. Keskuspankeilla on lisäksi käyttäjäkunnan tarpeiden mukaan mahdollisuus tarjota ydinpalvelun lisäksi myös kansallisia erityispalveluita riippumatta siitä, käyttääkö keskuspankki yksittäistä laitealustaa vai TARGET 2:n toiminnan alkaessa käyttöön otettavaa jaettavaa laitealustaa (tai mitä tahansa muuta myöhemmin mahdollisesti käyttöön otettavaa jaettavaa laitealustaa).

TARGET 2 -järjestelmässä tulee olemaan selkeät menettelyt lisäpalvelujen tarjoamisen suhteen. Lisäpalveluja otetaan käyttöön vain käyttäjäkunnan palautteen perusteella, ja EKP:n keskuspankit tiedottavat toisilleen avoimesti TARGET 2:n eri osajärjestelmien tarjoamista palveluista. Avoimuudella varmistetaan, että vain yhden laitealustan tarjoama palvelu voidaan ottaa osaksi TARGET 2:n ydinpalveluja, jos muiden laitealustojen käyttäjät katsovat palvelun hyödylliseksi myös itselleen.

TARGET 2 -järjestelmän palveluita ja toimintaa tulisi kehittää käyttäjien näkökulmasta, jolloin tärkeäksi muodostuu tarjottu palvelu eikä se, miten se toteutetaan. TARGET 2:n palvelutaso tullaan määrittelemään läheisessä yhteistyössä TARGETin käyttäjäkunnan kanssa.

EKP:n neuvostolla on toimivalta laatia lista ydinpalveluista ja tarkistaa sitä säännöllisin väliajoin. Toimivaltaa tullaan käyttämään innovaatioita edistävällä tavalla. EKP:n neuvosto voi erityisesti päättää lisätä ydinpalvelujen listaan innovatiivisia lisäpalveluja, jotka ovat osoittautuneet tehokkaiksi yhdessä tai useammassa laitealustassa ja jotka voivat kiinnostaa TARGETin koko käyttäjäkuntaa.

2.4 Liittymät TARGETin ja sen käyttäjien/liitännäisjärjestelmien välillä

TARGET 2 -järjestelmässä tullaan käyttäjiltä saadun palautteen mukaisesti yhdenmukaistamaan myös seuraavia palveluita: (i) RTGS-järjestelmän ja sen käyttäjien välinen liittymä sekä (ii) liitännäisjärjestelmien katteensiirto.

Käyttöliittymistä voidaan todeta, että TARGETin aloittaessa toimintansa tammikuussa 1999 keskuspankeilla oli RTGS-järjestelmiensä eri käyttäjille erilaiset liittymät, jotka joko perustuivat SWIFT-verkkoon ja -standardiin tai joita ylläpiti kansallinen tietoliikenneyritys. Tämän jälkeen lähes kaikki keskuspankit ovat valinneet RTGS-järjestelmien liittymäksi SWIFTin, ja jollei se ole niillä vielä käytössä, ne ottavat sen käyttöön lähiaikoina. Tähän on päädytty markkinaosapuolten painokkaasta vaatimuksesta. Joustava SWIFT-standardi on yleistynyt maksujärjestelmien sanomamuotona. TARGETin pitkän aikavälin kehitysstrategiasta keskusteltaessa eurojärjestelmässä on yleisesti kannatettu TARGETille yhtä yhtenäistä liittymää. Näin ollen TARGET 2 ja sen käyttöliittymä tulevatkin todennäköisesti perustumaan SWIFT-sanomamuodon yhdenmukaistettuun käyttöön.

Liitännäisjärjestelmissä tulisi ottaa huomioon se, että kukin kansallisen keskuspankki päätti järjestelmiä perustettaessa itsenäisesti maansa liitännäisjärjestelmien katteensiirtomenetelmistä. Paikallisella tasolla onkin tehty monia eri ratkaisuja, joista jokainen on yleensä osoittautunut maassaan tehokkaaksi. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö liitännäisjärjestelmien katteensiirtoa olisi voitu toteuttaa muullakin tavoin, jos Euroopan tasolla olisi ollut yhdenmukaiset katteensiirtostandardit. Liitännäisjärjestelmien katteensiirtomenetelmät perustuvat edelleen ennemminkin vanhoihin kansallisiin ratkaisuihin kuin euroalueen luottolaitosten tämänhetkisiin tarpeisiin.

TARGET 2 -järjestelmässä yksittäiset laitealustat voivat pitäytyä tämänhetkissä liitännäisjärjestelmien katteensiirtomenetelmissä, mutta jaettavan laitealustan osalta joudutaan harkitsemaan, pidetäänkö kaikki vanhat kansalliset ratkaisut edelleen mukana. Eri katteensiirtoratkaisuilla on yhteisiä piirteitä, ja ne voidaan karkeasti jaotella kahteen ryhmään:

- ”Liittymämalli”, jossa liitännäisjärjestelmien jäsenten positioiden keskuspankkirahalla suoritettava katteensiirto tapahtuu RTGS-järjestelmässä.⁴
- ”Yhtenäismalli”, joka on tarkoitettu keskuspankkirahalla suoritettavien arvopaperitapahtumien katteensiirrolle. Tässä mallissa käteisten varojen katteensiirto tapahtuu liitännäisjärjestelmässä itsessään.⁵

TARGET 2:n myötä käyttöön otettava jaettava laitealusta (kuten myös muut mahdolliset tulevaisuudessa käyttöön otettavat jaettavat alustat) voi tarjota yhdenmukaistettuja katteensiirtoratkaisuja vakauden ja suorituskyvyn kärsimättä.

4 Liittymämalli perustuu joko tilisiirtoihin tai suoraveloitukseen. Tilisiirtoja käytettäessä liitännäisjärjestelmien katteensiirto suoritetaan tilisiirtona siten, että sellaiset liitännäisjärjestelmän osapuolet, joilla on lyhyt positio (velkapositio) kyseisessä järjestelmässä, hyvittävät liitännäisjärjestelmän jaettavalla laitealustalla olevaa tiliä. Heti kun rahat ovat tilillä, maksu suoritetaan niille osapuolille, joilla on liitännäisjärjestelmässä pitkä positio (saamispositio). Tällainen malli on tällä hetkellä käytössä muun muassa Euro1-järjestelmässä. Suoraveloituksessa liitännäisjärjestelmät luovat suoraveloitussanomiat ja keräävät varat jaettavan laitealustan kautta.

5 Ranskassa keskuspankkirahassa suoritettavien arvopaperitapahtumien katteensiirto tapahtuu tällä tavoin arvopaperien selvitys- ja toimitusjärjestelmässä RGV:ssä.

On kuitenkin mahdollista, että liitännäisjärjestelmät eivät siirtymävaiheen aikana suorita katteensiirtoa jaettavassa laitealustassa vaan järjestelmän osapuolten tavanomaisilla selvitystileillä keskuspankeissa. Liitännäisjärjestelmät voisivat näin pitäytyä nykyisessä katteensiirtomallissaan vielä jonkin aikaa ja käyttää jaettavaa laitealustaa aina tarvittaessa. On kuitenkin todennäköistä, että TARGET 2 edistää eri katteensiirtomenetelmien yhdenmukaistumista. Yhdenmukaistamista kannatetaan alalla yleisesti, sillä yhdenmukaisuus lisää tehokkuutta ja säästää kustannuksia.

Tässä yhteydessä on hyvä pitää mielessä, että kansalliset erikoisjärjestelyt eivät useinkaan varsinaisesti ole siinä mielessä "räätälöityjä" palveluja, etteikö niitä voisi järjestää muullakin tavalla. Ne ovat usein vain kauan sitten tehtyjä maakohtaisia ratkaisuja, jotka vastaavat markkinoiden tarpeeseen suorittaa maksutapahtumien katteensiirto tehokkaasti ja turvallisesti mutta jotka voisivat nykyisin yhtä hyvin olla toisenlaisiakin. TARGET 2:n alussa käyttöön otettavan jaettavan laitealustan (kuten myös muiden mahdollisten myöhemmin käyttöön otettavien jaettavien laitealustojen) on teknisesti mahdollista tarjota liitännäisjärjestelmille yhtä aikaa monenlaisia maittain räätälöityjä palveluja ja katteensiirtojärjestelyjä. Tällaisten palvelujen tarjoaminen riippuu siten vain muuntokustannuksista sekä siitä, miten muuntokustannukset jaetaan jaettavan laitealustan ja liitännäisjärjestelmien välillä. Pitkällä aikavälillä palvelujen yhdenmukaistaminen säästäisi kuitenkin kustannuksia, ja alalla suhtaudutaankin siihen sen vuoksi myönteisesti. Palvelujen yhdenmukaistamisen ja siitä aiheutuvien kustannusten hyötyjä ja haittoja punnitessa käy selväksi, että muuntoprosessiin on varattava riittävästi aikaa. Lyhyellä aikavälillä käytännönläheiset ratkaisut helpottavat prosessia.

3. PÄÄTÖKSENTEKO, RAHOITUS JA HINNOITTELU

TARGET 2 -järjestelmän päätäntävalta jakaantuu kolmeen tasoon. Kuten nykyisessäkin järjestelmässä, EKP:n päätöksentekoelementit vastaavat TARGET 2:n ylimmästä johdosta ja käyttävät lopullista toimivaltaa TARGETiin liittyvissä niin maiden sisäisissä kuin niiden välissäkin asioissa (ensimmäinen taso). EKP on määritellyt toimintakehikon, jonka puitteissa yksittäisiä laitealustoja ylläpitävillä tai muiden keskuspankkien kanssa laitealustaa jakavilla keskuspankeilla on lisäksi toimivaltaa kaikissa niissä TARGETiin liittyvissä asioissa, jotka on jätetty niiden harkintavaltaan. Järjestelmien hallinnon toisesta tasosta huolehtii asianomainen keskuspankki silloin, kun kyseessä on yksittäinen laitealusta, ja kun kyseessä on yksi tai useampi jaettava laitealusta, kyseiseen jaettavaan laitealustaan osallistuvat keskuspankit yhdessä. Hallinnon kolmannen tason muodostavat jaettavien ja yksittäisten alustojen tekniset operaattorit.

Järjestelmän käyttäjien (pääasiassa luottolaitokset ja liitännäisjärjestelmät) osallistuminen päätöksentekoprosessiin on tärkeää kaikilla kolmella päätöksentekotasolla.

Kuten nykyjärjestelmässäkin, EKP tulee koordinoimaan myös TARGET 2 -järjestelmän toimintaa tarvittaessa.

TARGET 2:n eri osajärjestelmien rahoitus hoidetaan siten, että yksittäisiä laitealustoja ylläpitävät keskuspankit rahoittavat kukin oman alustansa toiminnan ja jaettavan laitealustan toiminnan rahoittavat sitä käyttävät keskuspankit yhdessä.

3.1 Ensimmäinen päätöksentekotaso

EKP:n rooli tulee olemaan mahdollisimman samanlainen kaikissa TARGET 2 -järjestelmän osajärjestelmissä. EKP päättää mm. edellä mainituissa asioista, kuten ydinpalveluista, yhteisestä kustannusmetodologiasta ja yhdenmukaisesta hinnoittelusta. Yhtenä ensimmäisen päätöksentekotason tavoitteena on kohdella kaikkia TARGET 2:n osajärjestelmiä tasapuolisesti. Ensimmäistä tasoa tarvitaan ainoastaan silloin, kun jaettava laitealusta herättää kysymyksiä, jotka liittyvät sen erityisluonteeseen ainoana jaettavana laitealustana, joka on käytettävissä TARGET 2:n toiminnan alkuvaiheessa. EKP varmistaa, että jaettava laitealusta voi todella toimia koko eurojärjestelmän laajuisena alustana, jota mikä tahansa keskuspankki voi myöhemmin käyttää samoin oikeuksin ja velvollisuuksin kuin ne keskuspankit, jotka ottavat alustan käyttöön heti TARGET 2:n alusta alkaen.

3.2 Toinen päätöksentekotaso

Toisesta päätöksentekotasosta vastaavat kutakin laitealustaa käyttävät keskuspankit. TARGET 2:ta kokonaisuutena säätelevien suuntaviivojen mukaan sekä sen mukaan, miten EKP on määritellyt TARGET 2:n alussa käyttöön otettavan ainoan jaettavan laitealustan toimintakehikon, jaettavaa laitealustaa käyttävillä keskuspankeilla on yhdessä samat oikeudet tehdä alustaa koskevia päätöksiä kuin keskuspankeilla on yksittäisten laitealustojen suhteen.

Tällä tasolla tehdään päätöksiä muun muassa *rakenteellisista ratkaisuista*, kuten laitealustan suunnittelusta ja kehityksestä sekä siitä, rakennetaanko jaettava laitealusta tyhjästä vai pohjautuuko se jo olemassa olevaan laitealustaan. Tällä tasolla päätetään myös jaettavan laitealustan sijaintipaikasta, joskin ennen päätöksentekoa on kuultava myös ensimmäistä tasoa. Päätöksessä tulisi ottaa huomioon mm. kustannukset, operaattorin asiantuntemus ja turvallisuuskysymykset. Jaettavan laitealustan ensisijainen ja toissijainen toimipaikka voidaan turvallisuussyistä päätyä sijoittamaan eri maihin.

Kun TARGET 2 on aloittanut toimintansa, hallinnon tällä tasolla päätetään käyttöönottovaiheen rakenteellisten ratkaisujen lisäksi myös järjestelmän *juoksevista asioista*. Esimerkkejä tällaisista asioista ovat laitealustan käyttäjien ehdottamien (joko maa- tai alustakohtainen palaute) uusien lisäpalvelujen valinta ja kehittäminen, lisäpalvelujen hinnoittelu, päätöksentekuelinten jäsenten valinta tällä päätöksentekotasolla sekä toiminnan pitkän aikavälin kehityksen seuranta. Kuten tähänkin asti, yksittäiset keskuspankit hoitavat suhteita käyttäjiin, myös jaettavan laitealustan osalta. Tämä on tärkeää, jotta kukin keskuspankki saisi riittävästi tietoa rahoitusmarkkinoilta ja voisi toimia oikealla tavalla hätätilanteissa, päättää uusien jäsenten hyväksymisestä järjestelmään, seurata järjestelmän päivittäistä toimintaa ja ”omien” asiakkaidensa päivänsisäistä likviditeettiasemaa, varmistaa maksutapahtumien moitteeton suorittaminen sekä ratkaista ongelmia yhteistyössä luottolaitosten ja liitännäisjärjestelmien kanssa.

Rahoituksen osalta on tehtävä suunnitelma sen varmistamiseksi, että jaettavan laitealustan myöhemmässä vaiheessa käyttöön ottavat keskuspankit maksavat riittävän osuuden alustan alkuvaiheen kehitys- ja käyttöönottokuluista.

3.3 Kolmas päätöksentekotaso

Yksittäisten laitealustojen teknisenä operaattorina toimii maan kansallinen keskuspankki tai jokin ulkoinen toimija, tai ne toimivat operaattoreina yhdessä. Jaettavan laitealustan teknisenä operaattorina voi toimia kansallinen keskuspankki, EKP tai useampi keskuspankki vuorotellen, tai operaattorin tehtävät voidaan ulkoistaa erilliselle toimijalle, joka on joko yksityinen tai jaettavaa laitealustaa käyttävien keskuspankkien yhdessä omistama oikeushenkilö. Useampi kuin yksi keskuspankki voi toimia jaettavan laitealustan *operaattorina*, ja myös alustan *kehittämiseen* voi osallistua useampi kuin yksi toimija. Alustojen (yksittäisten tai jaettavien) teknisestä toimivuudesta vastaavien tahojen tekemät päätökset koskevat järjestelmän jokapäiväistä hoitamista, joka perustuu alustaan osallistuvien keskuspankkien kanssa sovittuun palvelutasoon.

3.4 Käyttäjien rooli

Jotta voitaisiin varmistaa, että kaikkien TARGET 2:een kuuluvien laitealustojen kehittäminen ja ylläpito vastaavat järjestelmän osapuolten tarpeita, käyttäjien kantaa tiedustellaan osana päätöksentekoprosessia. Käyttäjien osallistuminen prosessiin varmistetaan kahdella tavalla. Käyttäjien kantaa kysytään kaikilla päätöksentekotasolla aina, kun päätettävä asia koskettaa käyttäjäkuntaa. Eräs tällainen asia on palvelutaso. Käyttäjät voivat myös oma-aloitteisesti ilmaista mielipiteensä ja tehdä ehdotuksia asioista, jotka ovat niiden kannalta merkityksellisiä. On tärkeää määritellä selkeät menettelytavat, jotta käyttäjien mielipiteet voidaan ottaa huomioon tasapuolisesti ja kattavasti. Yhtäältä on otettava huomioon yksittäisten suurkäyttäjien painoarvo, joka perustuu niiden maksutapahtumien arvoihin ja volyyymiin. Toisaalta on huolehdittava siitä, että myös pienten luottolaitosten erityistarpeet otetaan riittävästi huomioon.

Käyttäjät osallistuvat tiiviisti päätöksentekoprosessiin, mutta lopulliset päätökset tehdään aina asianomaisella päätöksentekotasolla. Käyttäjien kanta ei siten automaattisesti sanele lopullista päätöstä. Joissakin tapauksissa etusija on annettava laajemmille yleishyödyllisille näkökohdille, kuten systeemiriskin vähentämiselle. Tällaiset tapaukset jäävät todennäköisesti kuitenkin harvinaisiksi. Käytännön järjestelyistä jaettavan laitealustan käyttäjäkunnan kannan selvittämiseksi sekä erityisesti yksittäisten keskuspankkien roolista prosessissa päätetään yksityiskohtaisemmin toisella päätöksentekotasolla.

3.5 Hinnoittelu

TARGETin ydinpalveluihin kuuluvien palvelujen hinnasto tulee olemaan sama koko TARGETissa. Hinnastosta päättää EKP, ja se tulee perustumaan ajatukseen ”sama palvelu, sama hinta”. Tämä ei välttämättä tarkoita sitä, että palvelut olisivat aina saman hintaisia. Hinnat voitaisiin porrastaa esimerkiksi järjestelmän käyttäjän maksujen lukumäärän tai ajoituksen perusteella. Lisäpalvelut voidaan edelleenkin hinnoitella erikseen ja itsenäisesti kussakin keskuspankissa.

”Sama hinta” määritetään sen RTGS-järjestelmän perusteella, jonka keskimääräiset yksikkökustannukset (kotimaisissa ja maasta toiseen välitettävissä maksuissa) ovat pienimmät. Hintojen tulee täysin kattaa kyseisen RTGS-järjestelmän kustannukset, kun huomioon otetaan ”julkishyödyketekijä”. Julkishyödyketekijä on sama kaikilla TARGET 2:n osajärjestelmillä.

Yhteinen hinnasto otetaan käyttöön TARGET 2:n aloittaessa toimintansa.

Hinnoittelun pohjana käytettävää RTGS-järjestelmää ei voida kehottaa nostamaan hintojansa kustannusvastaavuuden parantamiseksi TARGETissa kokonaisuutena.

4. TARGET 2:N SEURAAVAT VAIHEET

TARGET 2:een siirrytään kun

- (i) TARGET 2 -järjestelmää koskevat suuntaviivat tulevat voimaan
- (ii) kaikki TARGETin osajärjestelmät pystyvät tarjoamaan suuntaviivoissa määritellyt ydinpalvelut
- (iii) näillä ydinpalveluilla on sama hinta
- (iv) jaettava laitealusta on aloittanut toimintansa.

EKP:n neuvoston lokakuussa 2002 tekemä päätös koski pääasiassa TARGET 2:n kehitystä yleisellä tasolla, ja useat yksityiskohdat jätettiin vielä avoimiksi.

TARGET 2:n jatkokehitys voidaan jakaa seuraaviin kolmeen vaiheeseen: (i) projektia edeltävä vaihe (ii) projektivaihe ja (iii) testausvaihe.

Projektia edeltävä vaihe:

- TARGETin koko käyttäjäkunnalle esitetään nyt kannanottoopyyntö TARGET 2:n suunnitellusta kehityksestä ja palvelutasosta. Sen avulla määritetään TARGETin käyttäjäkunnan tarpeet. Käyttäjäkunta koostuu pääasiassa luottolaitoksista, TARGETissa katteensiirtonsa hoitavista liittämissä järjestelmistä sekä keskuspankeista.
- Ne kansalliset keskuspankit, jotka haluavat osallistua TARGET2:n alussa käyttöön otettavaan jaettavaan laitealustaan, aloittavat neuvottelut asiasta kiinnostuneiden keskuspankkien kanssa. Neuvotteluja koordinoidaan EKP:stä käsin. Neuvotteluissa on sovittava jaettavan laitealustan päätöksenteosta, rahoituksesta ja sijoituspaikasta sekä valittava yksi tai useampi tekninen palveluntarjoaja.
- TARGET-suuntaviivoja muutetaan niin, että niissä otetaan huomioon EKP:n neuvoston tekemät TARGET 2 -järjestelmää koskevat päätökset.
- Käyttäjien tarpeiden perusteella määritetään lista TARGET 2:n ydinpalveluista. Lähtökohdaksi siis otetaan nykyisten RTGS-järjestelmien huomattavat yhtäläisyydet eikä TARGET-suuntaviivoissa määriteltyjä yhteisiä minimivaatimuksia.

TARGET 2:n *projektivaihe* alkaa silloin, kun mainitut tehtävät on saatu päätökseen. Projektivaiheessa sovitaan yksityiskohtaisesti määritellyt käyttäjävaatimukset sekä toiminnalliset ja tekniset järjestelyt. Tämän jälkeen luodaan tai päivitetään tarvittavat ohjelmistot. Yksittäisiä laitealustoja ylläpitävien keskuspankkien on huolehdittava siitä, että niiden laitealusta muutetaan TARGET 2 -järjestelmän ja Interlinking-kytkentäverkoston vaatimusten mukaiseksi (kytkentäverkoston vaatimuksiin ei välttämättä tule muutoksia TARGET 2:n myötä). Erityisesti jaettavaa laitealustaa ajatellen paras tapa käynnistää

projektivaihe olisi, että keskuspankit tekisivät sopimuksen valitsemiensa palveluntarjoajien kanssa. Jaettavan laitealustan osalta projektivaihe jakaantuu vähintään kolmeen alaprojektiin.

1. Jaettavan laitealustan palveluntarjoajan tai -tarjoajien ja alustaan liittyvien keskuspankkien on muunnettava järjestelmät vastaamaan uuden alustan vaatimuksia.
2. Jos Interlinking-kytkentäverkoston vaatimuksia muutetaan, jaettava laitealusta on kytkettävä muihin TARGETin osajärjestelmiin niiden mukaisesti.
3. Liitännäisjärjestelmien ja mahdollisesti luottolaitosten on sopeutettava omat käytäntönsä jaettavan laitealustan liittymään ja toimintoihin.

Projektivaiheen lopussa määritetään, minkä RTGS-järjestelmän mukaan koko TARGETin yhteinen hinnasto määräytyy. Järjestelmän valinnassa otetaan huomioon kotimaisten ja maasta toiseen suoritettavien maksujen käsittelyyn liittyvät kustannukset. Hinnastoa määriteltäessä otetaan huomioon myös julkishyödyketekijä. Tässä vaiheessa arvioidaan myös, kuinka ehdotettu hinnasto vaikuttaa järjestelmän tavoitteisiin, kuten mahdollisimman monien suurien maksujen käsittelyyn TARGETin kautta sekä suoran järjestelmään pääsyn tarjoamiseen mahdollisimman monelle osapuolelle.

Ennen kuin järjestelmä voi aloittaa toimintansa, kolmannessa vaiheessa tehdään useita testejä ja koeajoja. Testit ovat välttämättömiä sen varmistamiseksi, että TARGET 2:n toiminta lähtee kaikkialla sujuvasti käyntiin.

Edellä mainitut TARGET 2:n valmisteluvaiheet osoittavat, että projekti on erittäin mittava eikä sen voida odottaa toteutuvan kokonaisuudessaan ennen tämän vuosikymmenen puoliväliä. *Siirtymävaiheessa* on otettava huomioon seuraavat seikat:

- Joitakin toimenpiteitä voidaan tehdä jo ennen TARGET 2 -järjestelmään siirtymistä, kunhan ne eivät ole ristiriidassa TARGET 2:ta koskevan päätöksen kanssa. Esimerkiksi jaettava laitealusta voidaan ottaa käyttöön jo ennen kuin kaikki TARGETin osajärjestelmät pystyvät tarjoamaan kaikkia ydinpalveluja. TARGET-suuntaviivoja tulee muuttaa niin, että niissä otetaan huomioon järjestelmän uusi rajaus (katso kohta 2.1).
- EU laajenee ennen TARGET 2:n toiminnan alkamista ja jaettavan laitealustan käyttöönottoa. EKP:n neuvosto on päättänyt, että EU:n uusien jäsenmaiden keskuspankeilla tulee olemaan samat TARGETiin liittyvät oikeudet ja velvollisuudet kuin nykyisten euroalueen ulkopuolisten EU-maiden keskuspankeilla. Kaikki hakijamaiden keskuspankit eivät ehkä halua perustaa omaa euro-RTGS-laitealustaa. Tällaisille keskuspankeille tullaan tarjoamaan jokin väliaikaisratkaisu siihen saakka, kun jaettava laitealusta otetaan käyttöön.
- EKPJ selvittää piakkoin, haluaako TARGET-järjestelmän käyttäjäkunta parannuksia nykyiseen järjestelmään ja voidaanko mahdolliset toiveet toteuttaa riittävän nopeasti ja kohtuullisin kustannuksin.